

ANUARI D'EMPRENEDORIA, ECONOMIA I INNOVACIÓ SOCIAL 2021

CENTRE D'ESTUDIS I DE RECERCA EN EMPRENEDORIA I INNOVACIÓ SOCIAL (CREIS)

UAB

Universitat Autònoma de Barcelona

Ajuntament de
Mollet del Vallès

AJUNTAMENT DE
SantCugat

El Vallès Oriental
Consell Comarcal

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Desenvolupament
Econòmic, Turisme i Comerç

L'Anuari d'Emprenedoria, Economia i Innovació Social és una col·lecció d'accés obert promoguda i coordinada pel Centre d'Estudis i de Recerca en Emprenedoria i Innovació Social (CREIS), un centre de recerca interdisciplinària per a l'estudi del fenomen de l'emprenedoria i la innovació social, dels factors que el determinen i de l'impacte que els projectes socials susciten sobre l'economia en general i sobre les persones en particular. La col·lecció es planteja l'objectiu de tractar els diferents temes d'interès social des d'un doble vessant. Primer, des d'un punt de vista proper, vinculat al territori, i amb voluntat d'influir en la definició de les polítiques públiques. I segon, proporcionant la mirada àmplia i rigorosa amb què els experts, acadèmics i no acadèmics, poden analitzar aquests problemes, ajudar a comprendre'n l'origen, i indicar com cal gestionar-los i resoldre'ls de la millor manera possible.

El Anuario de Emprendimiento, Economía e Innovación Social es una colección de acceso abierto promovida y coordinada por el Centro de Estudios y de Investigación en Emprendimiento e Innovación Social (CREIS), un centro de investigación interdisciplinaria para el estudio del fenómeno del emprendimiento y la innovación social, de los factores que lo determinan y del impacto que suscitan los proyectos sociales sobre la economía en general y sobre las personas en particular. La colección se plantea el objetivo de tratar los diferentes temas de interés social desde una doble vertiente. Primero, desde un punto de vista cercano, vinculado al territorio, y con voluntad de influir en la definición de las políticas públicas. Y segundo, aportando la mirada amplia y rigurosa con que los expertos, académicos y no académicos, pueden analizar estos problemas, ayudar a comprender su origen, e indicar cómo hay que gestionarlos y resolverlos de la mejor manera posible.

The Yearbook in Entrepreneurship, Economy and Social Innovation is an open access collection promoted and coordinated by the Center for Studies and Research in Entrepreneurship and Social Innovation (CREIS), an interdisciplinary research center for the study of the phenomenon of entrepreneurship and social innovation, its causal factors, and the impact that social projects have on the economy in general, and people in particular. The collection sets itself the objective of dealing with the different topics of social interest from a double perspective. In the first place, from a close point of view, connected to the territory, and with the will to influence the definition of public policies. Second, providing the broad and rigorous view with which experts, academic and non-academic, can analyze these problems, help to understand their roots, and advise on how they must be managed and solved in the best possible way.

L'Annuaire en Entrepreneuriat, Économie et Innovation Sociale est une collection en libre accès promue et coordonnée par le Centre d'Études et de Recherche en Entrepreneuriat et Innovation Sociale (CREIS), un centre de recherche interdisciplinaire pour l'étude du phénomène de l'entrepreneuriat et l'innovation sociale, des facteurs qui la déterminent et de l'impact que les projets sociaux suscitent sur l'économie en général, ainsi que sur les personnes en particulier. La collection s'est fixé l'objectif de traiter les différents sujets d'intérêt social à partir d'une double perspective. Tout d'abord, d'un point de vue proche, associé au territoire, et avec la volonté d'exercer une influence sur la définition des politiques publiques. Ensuite, en apportant la vision élargie et rigoureuse avec laquelle les experts, universitaires ou non universitaires, peuvent analyser ces problèmes et faciliter la compréhension de leur origine, et indiquer comment il faut les gérer et les résoudre le mieux possible.

Editors / Editores / Editors / Éditeurs:

Marta-Patricia Aparicio y Montesinos, CREIS-UAB
Hector Sala Lorda, CREIS-UAB

Disseny i maquetació:

PI-ART scp / Servei de Publicacions de la UAB

Edició:

Universitat Autònoma de Barcelona
Servei de Publicacions
Edifici A. 08193 Bellaterra (Cerdanyola del Vallès). Spain
sp@uab.cat
<http://publicacions.uab.cat>

ISBN: 978-84-490-9881-9

ANUARI D'EMPREDORIA, ECONOMIA I INNOVACIÓ SOCIAL està subjecte a una llicència d'ús Creative Commons:

Reconeixement – No comercial – Sense obra derivada (by-nc-nd): no es permet un ús comercial de l'obra original ni la generació d'obres derivades.

Índex

Presentació	4
--------------------------	---

A. EXPERIÈNCIES TERRITORIALS

1. Iniciatives socials i transformadores en temps de pandèmia. Experiències singulars	8
Consell Comarcal del Vallès Occidental	
Consell Comarcal del Vallès Oriental	
2. L'economia social i solidària al Vallès Occidental i al Vallès Oriental	29
Observatori-Centre d'Estudis Vallès Occidental	
Observatori-Centre d'Estudis Vallès Oriental	

B. MONOGRAFIES

3. Canvis i transformació socioeconòmica en temps de crisi: bases de la Llei d'Economia Social i Solidària i Pacte d'una Economia per la Vida	54
Guillem Llorens i Gragera, <i>president de la Confederació de Cooperatives de Catalunya i de l'AESCAT</i>	
4. ODS i emprenedoria, economia i innovació social	65
Jordi Boixader, <i>Diputació de Barcelona</i>	
5. Tecnologia i economia circular: tendències cap a nous models de negoci i patrons de consum	86
Laura Talens Peiró, <i>ICTA-UAB</i>	
Jordi Verdú Tirado, <i>CREIS-UAB</i>	
6. Digitalització de la governança de les cooperatives: Cercles.Coop	104
Lorena Torró i Garrido, <i>direcció de CoopCat</i>	
Cristina Ferraté i Anguera, <i>àrea tècnica de CoopCat</i>	
7. El valor social integrat: metodologia i aplicació a la Fundació Formació i Treball	112
Irene Febrer Daunas, <i>Formació i Treball</i>	
Isaías Galindo Abellán, <i>Formació i Treball</i>	
Alexandra González Pozuelo, <i>Formació i Treball</i>	
Ana de Veciana Vila, <i>Formació i Treball</i>	
Paula Veciana Botet, <i>Formació i Treball i CREIS-UAB</i>	
8. Model de diagnòstic sociorelacional d'organitzacions (DSRO): una simulació	134
Hugo Valenzuela-Garcia, <i>CREIS-UAB</i>	
José Luis Molina, <i>UAB</i>	

3. Canvis i transformació socio-econòmica en temps de crisi: bases de la Llei d'Economia Social i Solidària i Pacte d'una Economia per la Vida

Autor | Guillem Llorens i Gragera, *president de la Confederació de Cooperatives de Catalunya i de l'AESCAT*

Un document històric

En un moment en què l'economia està exclusivament subordinada a la lògica dels beneficis controlats per les grans corporacions i en què les conseqüències de la COVID-19 han deixat una societat encara més empobrida i desigual, la intel·ligència col·lectiva, la unió dels esforços i la creació de xarxes de suport mutu han resultat mesures efectives per oferir respostes comunitàries a les problemàtiques socials.

Les cooperatives i les organitzacions de l'economia social i solidària (ESS) han contribuït a construir un tipus de globalització relacionada amb les persones i les comunitats que relocalitza l'economia i en facilita l'apropiació social. L'objectiu de les cooperatives i altres societats de l'ESS no és maximitzar els beneficis, sinó satisfer les necessitats de les persones en un marc de justícia i sostenibilitat.

Des que es va constituir l'any 2017, l'Associació Economia Social Catalunya ha impulsat un procés de promoció i reconeixement de

l'economia social i solidària al nostre país que s'està vehiculant, en part, a través de la futura Llei d'economia social i solidària. Aquestes bases són el resultat d'un procés de construcció col·lectiva entre les cinc organitzacions fundadores de l'Associació: la Confederació de Cooperatives de Catalunya, la Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya, la Confederació Empresarial del Tercer Sector Social de Catalunya, la Federació de Mutualitats de Catalunya i la Xarxa d'Economia Solidària de Catalunya.

La importància de disposar d'un marc normatiu específic està determinada pel desenvolupament de l'economia social i solidària, per la concurrència estratègica dels diversos actors que la conformen i per l'impuls de polítiques que la reconeixen com un actor socioeconòmic de valor. Aquesta necessitat s'ha vist accentuada en els darrers mesos com a conseqüència de la crisi socioeconòmica derivada de la COVID-19. Cal una legislació

que protegeixi i impulsi un nou model econòmic basat en una economia plural i transformadora que satisfaci equitativament les necessitats econòmiques, socials i culturals del conjunt del país.

La Llei d'economia social i solidària, a més d'establir els elements que ens caracteritzen i defineixen, ajudarà a fer més visible qui

som i què representem en termes d'ocupació i de qualitat, i també en termes socials i econòmics. A més, hi ha vessants qualitius, com els models de gestió que impulsem, que esdevenen un element d'educació en la participació, generen una influència positiva en la societat i contribueixen a desenvolupar una qualitat democràtica més bona.

“ Cal una legislació que protegeixi i impulsi un nou model econòmic basat en una economia plural i transformadora que satisfaci equitativament les necessitats econòmiques, socials i culturals del conjunt del país. ”

La Llei ens ha d'ajudar a aconseguir nivells més alts de participació institucional i ha de permetre millorar el posicionament de l'economia social i solidària en la normativa que en regula l'activitat dels actors i l'àmbit de funcionament. També pot ser un element facilitador per augmentar l'activitat econòmica, l'impacte

en l'ocupació i en la producció i comercialització de béns i serveis, així com la confluència de tots aquests aspectes en relació amb els col·lectius més vulnerables. A més, ens ha de permetre avançar en la contractació pública responsable. De manera paral·lela, la Llei d'economia social i solidària pot contribuir a augmentar les dotaci-

ons pressupostàries per donar suport a l'ocupació i l'emprenedoria col·lectiva, a potenciar els instruments financers per promoure el canvi de model econòmic i a difondre el model de l'economia social i solidària.

Celebrem que, per primer cop a Catalunya, s'hagin consensuat unes bases que acorden què és i què defineix l'economia social i solidària. Malgrat la complexitat del repte que afrontàvem, hem aconseguit crear un document històric que consensua una visió de l'ESS àmplia i oberta perquè suma i recull les sensibi-

litats de les diferents famílies que la integren i posa la mirada en els valors i principis que compartim i que formen part de la nostra manera d'entendre l'economia.

La futura Llei d'economia social i solidària és, per tant, una oportunitat en majúscules que no podem deixar escapar per reconèixer totes les organitzacions que, des d'un vessant o un altre, som part de l'economia social i solidària d'aquest país i defensem un model econòmic més just i transformador, centrat en les persones.

Context històric

Al segle XIX i abans de qualsevol reconeixement jurídic, les formes societàries de la primera economia social s'articulaven com a resistències col·lectives. En una dimensió constituent de nous vincles socials, la pràctica associativa va teixir una nova institucionalitat popular, constituïda per cooperatives de consum i producció, ateneus obrers, societats de socors mutus, així com associacions culturals i educatives.

La Llei d'associacions de 1887 va reconèixer els drets civils i va propiciar un impuls notori de diverses formes d'associacionisme obrer, com les mutualitats, les cooperatives, les associacions, les caixes d'estalvi i crèdit o les organitzacions sindicals.

A inicis del segle XX, el reconeixement institucional de l'economia social catalana es va incrementar. La Llei de sindicats agrícoles de 1906 va donar carta de naturalesa associativa als sindicats o cooperatives, va fomentar el desenvolupament mutualista de les entitats i va incentivar amb diferents mesures l'expansió de la cooperació agrícola.

La vaga de La Canadenca de 1919 va transformar el cooperativisme obrer català. Durant la vaga i el posterior locaut de la patronal, les cooperatives van assumir la tasca de

rereguarda obrera del conflicte social, primer amb un suport nítid i, després, amb la solidaritat cooperativa i l'emissió de bons per als obrers en atur forçós. El 1920 va néixer la Federació de Cooperatives de Catalunya.

Tots aquests anys de desenvolupament cooperatiu autònom van establir les bases per a les posteriors lleis republicanes d'economia social. L'Estatut d'autonomia de 1932 va atorgar a la Generalitat de Catalunya competències en matèria de cooperatives i mutualitats. El gener de 1934 se'n va fer efectiu per fi el traspàs i es va aprovar la Llei de bases de cooperació, inspirada pel republicà Joan Ventosa i Roig. Aquesta llei pot ser considerada un dels primers reconeixements legals de l'economia social, perquè incloïa les cooperatives però també els sindicats agrícoles i les mutualitats de previsió i assegurança.

La dictadura franquista va estroncar aquella economia social històrica. Amb la mort del dictador va tornar a irrompre el moviment associatiu i cooperatiu i, amb la voluntat de construir un estat del benestar equiparable a la resta d'Europa, l'economia social catalana en va emprendre de nou l'articulació.

En el darrer quart del segle XX, les associacions i les fundacions que prestaven serveis

van registrar també un desenvolupament molt fort a conseqüència, principalment, de la construcció de l'estat del benestar i, en concret, del model de prestació de serveis pel qual, des del primer dia, va optar el Govern de la Generalitat de Catalunya. En aquest context social, el cooperativisme va renéixer vinculat amb les expressions associatives antifranquistes, els mo-

viments de renovació pedagògica o l'activisme en defensa de la llengua catalana.

El 2017, tot i les singularitats de cadascuna de les famílies més rellevants dins l'economia social i solidària catalana, es va produir un seguit de confluències que van culminar en la creació de l'Associació Economia Social Catalunya (AESCAT).

- “ 1896: Federació de Mutualitats de Catalunya
 1920: Federació de Cooperatives de Catalunya
 1997: Confederació Empresarial del Tercer Sector Social de Catalunya
 2003: Xarxa de l'Economia Solidària de Catalunya i Taula d'Entitats del Tercer Sector Social de Catalunya
 2017: Associació Economia Social Catalunya ”

Entitats i iniciatives de l'economia social i solidària

A Catalunya, l'economia social i solidària està formada per milers d'iniciatives socioeconòmiques que prioritzen les persones i la vida. La gestió col·lectiva i democràtica, la participació activa de les persones sòcies en tots els àmbits de gestió i de decisió i l'arrelament al territori són els principals elements característics que la diferencien d'altres models econòmics. Les di-

ferents famílies que tradicionalment integrem l'economia social i solidària —cooperatives, mutualitats, entitats del tercer sector social, associacions i fundacions— treballem per construir un model que reverteixi les desigualtats i afavoreixi la igualtat d'oportunitats per fer créixer i consolidar una economia més plural, democràtica i inclusiva.

“ Impuls d'un marc normatiu que reconegui l'economia social i solidària i la seva voluntat per transformar l'economia. ”

— Les cooperatives

Com a forma tradicional de l'ESS, són una associació de persones que s'uneixen voluntàriament, no per cercar el lucre, sinó per atendre les seves necessitats i aspiracions econòmiques, socials i culturals comunes per mitjà d'una societat de propietat conjunta i una gestió democràtica. Les cooperatives són, doncs, un model heterogeni present en tots els sectors de l'activitat econòmica. Alhora, són les úniques formes jurídiques que comparteixen uns principis i valors universals definits per l'Aliança Cooperativa Internacional.

— Les mutualitats

En l'àmbit de les assegurances i la previsió social, les mutualitats de previsió social són les úniques entitats gestionades democràticament sense afany de lucre, principi a què ha de concórrer qualsevol entitat d'aquest àmbit que vulgui ser reconeguda com a ESS.

— El tercer sector social

La tradició històrica i la situació actual acrediten que, al nostre país, els serveis de titularitat pública d'atenció a les persones de caràcter social estan majoritàriament gestionats per les entitats d'iniciativa social sense ànim de lucre. A Catalunya, aquestes entitats s'han articulades entorn del model que coneixem com a tercer sector. És un model transformador que es fonamenta en la recerca de l'interès general, en el bé comú i en la renúncia a interessos especulatius en la gestió dels serveis.

— Les economies comunitàries

Poden estar formalitzades des del punt de vista jurídic, però sovint s'expressen per maneres de cooperació socioeconòmica sense formalització jurídica. Són formes col·lectives de resolució de necessitats socioeconòmiques que es basen en l'actuació autogestionada d'un grup de persones activistes en un projecte comú; la importància del treball remunerat en el funcionament intern és complementari o inexistent; en la seva activitat busquen reforçar els vincles socials i comunitaris de caràcter solidari, l'arrelament territorial i la generació d'impactes socials, culturals i ambientals positius en les seves comunitats.

Una llei amb voluntat transformadora

L'economia social i solidària es caracteritza pel conjunt d'iniciatives socioeconòmiques que impulsen una nova mirada de l'economia amb una clara inspiració en la transformació del sistema econòmic actual en un altre de sostenible, plural, democràtic, solidari, equitatiu i feminista.

És per això que cal tenir en compte que l'economia social i solidària catalana té una doble dimensió: l'activitat socioempresarial que

reporta valor social i les economies comunitàries. Ambdues dimensions incorporen pràctiques transformadores, com la governança democràtica, l'absència de lucre o la distribució limitada i transparent dels excedents, l'empoderament comunitari, les polítiques retributives equitatives, l'arrelament territorial, l'equitat de gènere, la diversitat cultural, la transició ecològica, la intercooperació i les sostenibilitats col·lectives.

Per tots aquests motius, la futura Llei d'economia social i solidària catalana ha de ser

inclusiva, transformadora, flexible i alineada amb les iniciatives europees.

“ Inklusiva: ha de combinar la singularitat de les diferents formes jurídiques i empresarials de l'ESS amb la mirada enfocada a noves realitats socials i comunitàries que puguin ser reconegudes com a ESS.

Transformadora: ha de ser una eina que permeti avançar cap a la transformació del sistema econòmic actual en un altre de sostenible, plural, democràtic, solidari, equitatiu i feminista.

Flexible: ha de permetre, en cada moment, redefinir què s'ha d'entendre per economia a fi d'incloure-hi també activitats no monetitzades de generació de béns i serveis.

Alineada amb les diferents propostes i iniciatives legislatives impulsades des de l'àmbit europeu que obren noves oportunitats a l'enfortiment de l'ESS. ”

La futura Llei de l'economia social i solidària, d'una banda, ha d'establir un marc jurídic per a aquesta economia. Cal definir els conceptes i les entitats que s'hi integren a fi de crear una identitat comuna per determinar el marc conceptual de l'ESS, i cal recuperar una concepció de l'economia entesa com a interacció entre les persones i l'entorn per resoldre les seves necessitats de manera sostenible.

D'altra banda, la Llei haurà de fomentar i promoure l'economia social i solidària. Els poders públics hauran de vetllar pel seu compliment i facilitar i impulsar l'estructuració de l'ESS d'acord amb els seus actors. S'han d'iden-

tificar, consensuar i aplicar noves formes de relació amb l'àmbit públic que facilitin nous models de col·laboració i que se sumin als models actuals. I també s'han de promoure les formes de l'ESS per crear consciència i generar autoreconeixement i identificació amb uns valors que van més enllà de les formes jurídiques.

Finalment, és imprescindible assolir el reconeixement i la representativitat; reconèixer la contribució de l'ESS i les entitats de l'ESS a la societat; reconèixer, també, el rol de les entitats representatives com a interlocutores i representants del sector, i fomentar les relacions entre tots els agents presents en l'àmbit de l'ESS.

Un moviment divers amb uns principis i valors compartits

La Llei ha de delimitar el concepte d'ESS, ha de definir què s'entén per ESS i diferenciar-ho clarament d'allò que no se'n pot considerar.

A més de les entitats constituïdes d'acord amb les formes jurídiques que normalment s'associen a l'ESS (mutualitats de previsió social, cooperatives, societats laborals, fundacions i associacions, centres especials de treball i empreses d'inserció, societats agràries de transformació i confraries de pescadors), cal estar oberts a incloure-hi altres entitats i iniciatives que utilitzen altres formes jurídiques, sempre que compleixin els principis i els valors de l'ESS en la seva pràctica quotidiana.

En el marc del conjunt de dimensions institucionals, substantives i estratègiques relacionades amb les finalitats de les iniciatives, cal definir l'àmbit i els límits de l'economia social i solidària catalana.

La Llei ha de servir per consensuar, amb una visió oberta i inclusiva, una definició basada en els principis, els valors i les pràctiques de l'ESS que s'adeqüin a la seva diversitat. Així doncs, els principis i els valors de les organitzacions de l'ESS són:

- Orientació cap a l'interès general i el bé comú: impacte social positiu de l'activitat.
- Sense finalitat de lucre o distribució limitada i transparent d'excedents vinculada

a l'activitat desenvolupada per les persones que en són membres i no al capital.

- Funcionament democràtic i sistemes de governança democràtica, en la decisió i en la participació, que incorporin els diferents col·lectius que formen l'entitat.
- Transformació social feminista i d'igualtat de gènere.
- Generació d'ocupació estable, relacions laborals justes i de qualitat, i equitat salarial.
- Compromís amb el medi ambient.
- Arrelament al territori i participació en el teixit social.
- Transparència sobre l'activitat, el sistema de govern, la gestió i la distribució d'excedents i retribucions.
- Intercooperació amb altres iniciatives de l'ESS.

Les entitats que vulguin ser reconegudes com a economia social i solidària hauran de passar un procés de reconeixement i acreditar que estan alineades amb els seus principis i valors. Aquests valors s'han de traduir en indicadors clars i mesurables que puguin evidenciar el compromís de les entitats de l'ESS. Les entitats que compleixin aquests principis i valors s'hauran d'incorporar en un registre de l'ESS.

Crear un entorn favorable a l'ESS

La Llei ha de servir per posar en valor l'economia social i solidària, destacar-ne el compromís transformador, subratllar l'impacte positiu de les seves activitats i facilitar-ne el coneixement i reconeixement de la ciutadania.

L'economia social i solidària és un model real; per aquest motiu, totes les polítiques sectorials del país, i especialment les econòmiques, han de fomentar els valors de l'ESS. Per això, cal treballar per establir una estratègia de transver-

salització de les polítiques públiques favorables a l'ESS amb la voluntat que els organismes públics puguin impulsar programes que permetin resoldre les necessitats socioeconòmiques del país mitjançant l'impuls de la diversitat, la justícia social i la igualtat d'oportunitats.

■ **Mesures de sensibilització i formació**

La consolidació de l'ESS a Catalunya demana formar tota la ciutadania en els valors de l'ESS. Aquestes pràctiques i continguts han de tenir un abast ampli i s'han d'aplicar a totes les etapes del sistema educatiu i acadèmic.

D'aquesta manera, s'hauran de desplegar accions transversals entre les diferents àrees del Govern per establir coordinacions a fi de desenvolupar aquestes temàtiques. Aquestes accions han de facilitar actuacions de visibilització i sensibilització en l'economia social i solidària. També s'haurà de vetllar per la presència de l'ESS en els mitjans de comunicació públics, d'àmbit nacional i local, en qualsevol tipus de format, siguin escrits, radiats, audiovisuals o digitals.

S'hauran de dedicar recursos a finançar i promoure activitats de visibilització i sensibilització en l'ESS, en què s'incloguin accions per sensibilitzar el món professional i les mateixes entitats de l'ESS.

Caldrà fomentar la visibilització de l'ESS mitjançant campanyes adreçades a la ciutadania i fer-la present en els diferents canals i mitjans de comunicació.

■ **Mesures per promoure la creació i l'enfortiment de l'ESS**

La Llei ha de promoure accions de política pública per facilitar la creació i el desenvolupament de les entitats de l'economia social i solidària. Ha d'assegurar la coordinació estreta amb l'àmbit local per impulsar conjuntament les accions de promoció al territori.

S'hauran d'impulsar sistemes estables i adaptats d'ajuda per a la formació i l'assessorament, l'assistència tècnica, l'elaboració d'estudis de viabilitat i diagnòstics empresarials, les auditories, el balanç social, la gestió de les cures, la dinamització de la participació, la incorporació de plans de voluntariat quan escaigui, les confeccions de plans d'igualtat i protocol contra l'assetjament, la gestió de conflictes, l'assessoria comptable, fiscal i jurídica, així com el finançament d'activitats de formació general i tècnica.

Caldrà treballar per assegurar que totes les persones que volen constituir una empresa puguin ser assessorades per adoptar formes de l'ESS.

S'haurà d'incentivar la transformació d'empreses mercantils i l'agrupament de les persones autònomes en empreses de l'ESS.

L'Administració haurà de prioritzar l'establiment de normes i incentius que tinguin per objecte la creació i la consolidació de treball estable i de qualitat a través de les entitats de l'ESS.

S'hauran d'estudiar sistemes i mesures de política tributària que reconeguin les especificitats de les entitats de l'ESS, així com impulsar un marc fiscal propici que recompensi millor l'impacte social de les empreses de l'ESS en matèria de cohesió social, mediambiental i territorial.

Els instruments públics de finançament empresarial hauran de finançar en condicions favorables la creació, el creixement i la consolidació de les entitats de l'ESS, i adaptar-se a les especificitats d'aquestes.

■ **Mesures per promoure el mercat social i la integració econòmica**

La Llei ha de promoure la creació d'un mercat social català, fomentar el consum i l'estalvi responsable entre la ciutadania i els diferents agents econòmics i promoure la intercooperació entre les entitats de l'ESS.

Aquest mercat social ha d'incloure els diferents àmbits desenvolupats per les entitats de l'economia social i solidària, com producció,

consum, habitatge, prestació de serveis, mutualisme, serveis d'atenció a les persones, etc. Per fomentar el mercat social, l'Administració, en tots els seus àmbits i nivells, haurà de prioritzar la compra de béns i serveis dins el mercat social.

■ Mesures de foment de la innovació

La Llei ha de facilitar eines i mecanismes per promoure la innovació i la recerca en totes les seves formes entre les entitats de l'ESS, incloent-hi la innovació social i les noves respostes als reptes socials.

Caldrà crear línies de finançament per promoure la innovació facilitant la realització de proves pilot per impulsar nous àmbits d'actuació per a les empreses de l'ESS.

En una llei d'aquesta amplitud, caldrà preveure les eines necessàries per recollir les dades d'impacte de les activitats socioeconòmiques de l'ESS i, per tant, poder obtenir diagnòstics acurades, sòlides i consolidades sobre aquest àmbit que permetin orientar les accions de foment i creixement de l'ESS i poder-ne fer una avaluació.

S'haurà de crear un centre d'estudis o un observatori de l'ESS que promogui la recerca-acció concertada entre agents socioeconòmics de l'ESS, les universitats i les administracions. Haurà de servir també per coordinar i harmonitzar totes les iniciatives i els diagnòstics territorials existents.

L'eix central de la creació de noves iniciatives socioeconòmiques haurà de ser l'emprenedoria, específicament la col·lectiva i col·laborativa, a fi de resoldre els problemes de la ciutadania.

Reconeixement de l'ESS com un agent socioeconòmic

Les polítiques econòmiques del país han de fomentar els valors de l'ESS per avançar cap a una economia més democràtica, equitativa, solidària, sostenible i feminista. Per això, uns dels objectius de la Llei és el reconeixement de

les organitzacions representatives de l'ESS com a interlocutores amb les administracions. Així mateix, cal preveure la creació d'un espai de diàleg i governança de l'ESS amb l'Administració de caràcter paritari i transversal.

“Una economia democràtica, equitativa,
solidària, sostenible i feminista.”

Es considera que la funció d'aquest espai l'ha d'exercir el Consell Català de l'ESS, que hauria d'estar format pels diferents actors de l'ESS i les administracions públiques implicades en el seu desenvolupament. Aquest consell haurà de

ser l'espai on els diferents agents consensuin les polítiques i les mesures que s'han d'implementar, així com l'encarregat i el garant de continuar l'execució dels plans nacionals d'ESS i de fer-ne l'avaluació posterior.

Impuls de nous mecanismes de col·laboració pública, social i comunitària

S'hauran d'establir mesures de foment de l'ESS a fi d'accedir a la compra pública de béns i serveis. Caldrà promoure marcs de relació, més enllà de la contractació, que prioritzin la qualitat dels serveis per sobre del preu mitjançant eines

com la concertació pública, social i comunitària en els serveis públics. En aquest sentit, la Llei ha de preveure prioritzar la contractació d'iniciatives de l'economia social i solidària.

“ Caldrà promoure marcs de relació, més enllà de la contractació, que prioritzin la qualitat dels serveis per sobre del preu mitjançant eines com la concertació pública, social i comunitària en els serveis públics. ”

Les organitzacions de l'ESS que treballin en l'àmbit del servei d'atenció a les persones de caràcter social de titularitat pública hauran de tenir la consideració d'entitats sense ànim de lucre segons la legislació vigent.

Les administracions públiques podran cedir a les iniciatives de l'economia social i solidària infraestructures i propietats públiques

per a projectes productius. La Llei d'economia també haurà de donar suport a l'ús i la gestió comunitària de béns públics mitjançant el reconeixement i la promoció d'experiències ciutadanes relacionades amb l'ús comunitari d'espais públics susceptibles de ser cedits per a un ús i gestió comunitaris.

Pacte per una Economia per la Vida

Seguint aquesta línia de transformació social i econòmica impulsada des del cooperativisme i l'economia social i solidària, hem promogut el Pacte per una Economia per la Vida. És a dir, una economia que garanteixi la democràcia econòmica, la salut col·lectiva i la transició eco-social.

El juny de 2019, en el marc de la celebració del Dia Internacional de les Cooperatives, a CoopCat vam programar una setmana centrada a estudiar com el moviment cooperatiu, en general, i les societats cooperatives, en particular,

podíem contribuir a pal·liar els efectes del canvi climàtic. Es van tractar temes com la transició energètica i l'agricultura sostenible, i més d'una trentena d'experiències cooperatives van posar en valor indicadors socials, metodologies i accions entorn de la lluita contra el canvi climàtic.

En aquest context de celebració del Dia Internacional de les Cooperatives, vam comptar amb la intervenció de l'economista James K. Galbraith, que d'una manera molt òbvia va connectar amb el Pacte per una Economia per la Vida del cooperativisme català, per transme-

tre la idea que tots els àmbits estan interrelacionats i han de permetre transformar el sistema actual en un nou model, quelcom urgent i necessari.

Unes setmanes abans que el cooperativisme impulsés el Pacte per una Economia per la Vida, persones de reconegut prestigi com Thomas Piketty, James K. Galbraith i Benjamin Sachs, entre molts d'altres, van signar un manifest pel qual donaven suport a una sortida de la crisi derivada de la COVID-19 basada en empreses que ofereixen treball digne i l'impuls de la democratització, la desmercantilització del treball i la descontaminació enfront de la pandèmia i el col·lapse climàtic.

Aquest manifest està totalment alineat amb el Pacte del cooperativisme català i l'economia social i solidària de Catalunya, on es promou que cal erigir i compartir un nou model econòmic basat en una economia plural i transformadora. Aquest nou model ha de satisfer equitativament les necessitats econòmiques, socials i culturals del conjunt del país; proporcionar salut, renda, cures, habitatge, alimentació, educació, proveïments energètics i protecció social de forma universal, i garantir el conjunt de béns i serveis necessaris per a la reproducció social i la dignitat de la vida. Una economia plural que integri les economies comunitàries, no vinculades a l'economia de mercat, exponent en la tradició associacionista catalana. Ens hem de reorientar i reorientar el sistema econòmic cap a una economia per la vida.

Per fer possible aquesta economia per la vida cal treballar en tres eixos estratègics: un nou model productiu basat en la sobirania, la democratització, la relocalització, la mutualització, la redistribució de la riquesa i la transició ecosocial de les activitats econòmiques; un

nou model reproductiu que garanteixi universalment i democratitzi les tasques de cura; i un nou model ecològic que fomenti la transició agroecològica, l'activitat agrària sostenible i la transició energètica, els circuits curts de proximitat, la sobirania alimentària i la mobilitat sostenible.

Prop de quatre-centes persones i dues-centes organitzacions, empreses, entitats representatives, ajuntaments i altres administracions supramunicipals i partits polítics s'han adherit al Pacte per una Economia per la Vida i de forma col·laborativa han aportat més de cent mesures que han de permetre estructurar les línies bàsiques dels eixos proposats en el pacte i que se centren en el model productiu i reproductiu i en la transició ecosocial.

En aquest sentit, continuem apel·lant al conjunt de l'economia social i solidària, a l'àmbit universitari i als espais generadors de capacitat crítica i de transmissió de coneixement per subscriure la proposta, elaborar conjuntament les mesures concretes de democratització econòmica i transició ecosocial i participar activament en el canvi de polítiques econòmiques a escala de país. Apel·lem al sindicalisme, als moviments socials, ecologistes, feministes, antiracistes i veïnals, a les organitzacions d'autònoms i d'empreses per tal de treballar plegats per una estratègia d'economia plural i transformadora. Apel·lem a les forces polítiques, al municipalisme, al Parlament de Catalunya i al Govern de la Generalitat per impulsar una eina de reconstrucció econòmica i social que reculli la pluralitat d'agents socials i econòmics catalans, els reuneixi sota un pacte català per una economia per la vida i els habiliti per avançar cap a un nou model econòmic plural, sobirà, democràtic i relocalitzat per a Catalunya.

“Junts i en moviment per sumar esforços i multiplicar resultats. Per a una reconstrucció de caràcter social, cal erigir un nou model econòmic basat en una economia plural i transformadora.”